পঙ্কজভাই নাগজিভাই পটেল

ବନାମ

ଗୁଜରାଟ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

ଜାନୁଆରୀ 12, 2001

[କେ.ଟି. ଥୋମାସ୍ ଏବଂ ଆର୍.ପି. ସେଠି, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ହସ୍ତାନ୍ତରଯୋଗ୍ୟ ଲିଖିତ ଦଲିଲ ଅଧିନିୟମ, 1881/ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟଧି ସଂହିତା, 1973 - ଧାରା 138 ଏବଂ 142/ଧାରା 5, 29 (2), 325 ଏବଂ 357 -ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ କ୍ଷମତାର ପରିସର -ନିର୍ଣ୍ଣିତ, ସଂହିତାର ଧାରା 29 ଅନୁଯାୟୀ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ସୀମାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିପାରିବ ନାହିଁ; ତଥାପି, କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଧାରା 357 ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ସୀମା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତରଯୋଗ୍ୟ ଲିଖିତ ଦଲିଲ ଅଧିନିୟମ, 1881ର ଧାରା 138 ଅନୁଯାୟୀ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ନ୍ୟାୟିକ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 83,000 ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ସହିତ ଛଅ ମାସ ପାଇଁ ଜେଲ୍ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ହୋଇଥିଲା। । ଦୋଷୀସାବ୍ୟସ୍ତକରଣ ଏବଂ ଦଣ୍ଡାଦେଶକୁ ଦୌରା ଜଜ୍ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ କରି, ଆବେଦନକାରୀ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଫୌଜଦାରୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା, 1973 ର ଧାରା 29 (2) ଅନୁଯାୟୀ ଥିବା ସୀମାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଜଣେ ବିଚାର ବିଭାଗୀୟ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ 5000 ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ଜୋରିମାନା କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।

ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଉତ୍ତରଦାତା-ରାଜ୍ୟ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 142 ରେ ଥିବା ଅଣ-ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଖଣ୍ଡ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର ବିଭାଗୀୟ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ କ୍ଷମତା ସି.ଆର୍.ପି.ସି.ର ଧାରା 29 (2) ଦ୍ୱାରା ସୀମିତ ନୁହେଁ; ଏବଂ ସି.ଆର୍.ପି.ସି.ର ଧାରା 5 ରେ ଥିଲା ଯେ ସଂହିତାରେ ଥିବା କୌଣସିଟି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ବିଶେଷ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର କିମ୍ବା କ୍ଷମତାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବ ନାହିଁ ।

ଆବେଦନକୁ ଫଇସଲା କରି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ: 1.1. ହସ୍ତାନ୍ତରଯୋଗ୍ୟ ଲିଖିତ ଦଲିଲ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 142 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଅଣପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଖଣ୍ଡ, ସି.ଆର୍.ପି.ସି.ର ଅଧ୍ୟାୟ III ରେ ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷମତା ବାହାରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ କ୍ଷମତାକୁ ବିସ୍ତାର କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ସି.ଆର୍.ପି.ସି.ର

ଅଧ୍ୟାୟ **III** ମଧ୍ୟରେ ଆସୁଥିବା ଧାରା **29** ରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ପାଇଁ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଦେବାର ସୀମା ରହିଛି, ଅର୍ଥାତ୍, ଯଦି ଦଣ୍ଡାଦେଶ କାରାଦଣ୍ଡ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ତାହା **3** ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ ଏବଂ ଯଦି ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଜୋରିମାନା ହୋଇଥାଏ (ଯଦିଓ ଏହା ଦଣ୍ଡର ଏକ ଅଂଶ ହୋଇଥାଏ), ତେବେ ଏହା **5000** ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ ।

1.2. ସି.ଆର୍.ପି.ସି.ର ଧାରା **5** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା "ବର୍ତ୍ତମାନ ବଳବତ୍ତର ଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାରିତା କିମ୍ବା କ୍ଷମତା" ଉପରେ ସଂହିତାର ପ୍ରୟୋଗ ନକରିବା ସେହି ଅଞ୍ଚଳରେ ସୀମିତ ଯେଉଁଠାରେ ଏପରି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାରିତା କିମ୍ବା କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା **142** ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ନ୍ୟାୟିକ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କୁ କୌଣସି ବିଶେଷ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର କିମ୍ବା କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିନାହିଁ । ସେହି ଧାରା କେବଳ ଅଧିନିୟମର ଧାରା **138** ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧର ବିଚାରରୁ ଅନ୍ୟ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ କ୍ଷମତାକୁ ବାଦ ଦେଇଛି । ଏହି ଅଧିନିୟମରେ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ, ଦଣ୍ଡବିଧାନ ମାମଲାରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷମତାକୁ ଏଥିରେ ପଢ଼ାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

1.3. ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ, ସେ କାରାବାସ ଅବଧି ଲାଗୁ କରିବା ପରେ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବେ, ଯାହା ପାଇଁ ସି.ଆର୍.ପି.ସି.ର ଧାରା **357** ରେ କୌଣସି ସୀମା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

1.4. ଛଅ ମାସର କାରାଦଣ୍ଡ ଆଦେଶକୁ ବଜାୟ ରଖାଯାଇଥିବାବେଳେ, ଦଣ୍ଡାଦେଶରୁ ଜୋରିମାନା ଅଂଶକୁ ହଟାଇ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତା-ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ବାବଦକୁ **83,000** ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି । ଉକ୍ତ ରାଶି ଛଅ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଜମା କରାଯିବ, ଯେଉଁଥିରେ ବିଫଳ ହେଲେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଏହାକୁ ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ।

କେ. ଭାସ୍କରନ ବନାମ ଶଙ୍କରନ ବୈଦ୍ୟନ ବାଲନ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ, **[1999] 7** ଏସ୍.ସି.ସି. **510,** ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଯାଇଛି ।

ଏ. ୱାଇ. ପ୍ରଭାକର ବନାମ ନରେଶ କୁମାର ଏନ୍. ଶାହା, **[1994]** ମାଡ୍ରାସ ଲ ଜର୍ଣ୍ଣାଲ **(**ସି.ଆର୍.ଏଲ୍.**) 91 = [1995]** କମ୍ପାନୀ ମାମଲା **(**ଖଣ୍ଡ **83) 191** ଏବଂ *କେ.ପି. ସହଦେବନ୍ ବନାମ*

ଟି.କେ. ଶ୍ରୀଧରନ୍, **[1996] 2 ଅପରାଧିକ ଆଇନ ଜର୍ଣ୍ଣାଲ୍ 1223 = 1996 1 କେରଳ ଲ' ଟାଇମ୍ସ 40, ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।**

ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 66/2001 ।

Crl. R.A. ସଂଖ୍ୟା 145/2000ରେ ଗୁଜରାଟ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର 25.4.2000 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଆବେଦନକାରୀ ପାଇଁ ଏ.ପି. ମାୟି, ରୁଚା ମାୟି ଏବଂ ସୁଶ୍ରୀ ଆଶା ଗୋପାଳନ୍ ନାୟାର ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସୁଧୀର କୁଲଶ୍ରେଷ୍ଠ, ସୁଶ୍ରୀ ମୁକ୍ତା ଶର୍ମା, ସୁଶ୍ରୀ ରୀନା ସିଂ ଏବଂ ଅନିଲ କୁମାର ଶର୍ମା ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଥୋମାସ୍ । ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଜଣେ ନ୍ୟାୟିକ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ହସ୍ତାନ୍ତରଯୋଗ୍ୟ ଲିଖିତ ଦଲିଲ ଅଧିନିୟମ (ସଂକ୍ଷେପରେ 'ଏନ୍.ଆଇ. ଅଧିନିୟମ') ର ଧାରା 138 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧରେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ପରେ ତାଙ୍କୁ ଛଅ ମାସ ପାଇଁ ଜେଲ୍ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଏବଂ 83, 000 ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା କରିଥିଲେ । ଦୋଷୀସାବ୍ୟସ୍ତକରଣ ଏବଂ ଦଣ୍ଡାଦେଶକୁ ଆବେଦନରେ ଦୌରା ଜଜ୍ ନିଶ୍ଚିତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା, ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ତାଙ୍କର ଯୁକ୍ତିକୁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନରେ ସୀମିତ ରଖିଥିଲେ ଯେ ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 29 (2) (ସଂକ୍ଷେପରେ 'ସଂହିତା') ରେ ଥିବା ସୀମାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଜଣେ ବିଚାର ବିଭାଗୀୟ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ 5,000 ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ଜୋରିମାନା ଦଣ୍ଡ ଦେଇପାରିବେ କି? ଯେହେତୁ *କେ. ଭାସ୍କରନ ବନାମ ଶଙ୍କରନ ବୈଦ୍ୟନ ବାଲାନ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ,* [1999] 7 ଏସ୍.ସି.ସି. 510 ରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉକ୍ତ ଯୁକ୍ତିର ସମର୍ଥନରେ ଅଛି, ଆମେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରି ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛୁ ଯେ ଏହା ଦଣ୍ଡାଦେଶର ପ୍ରଶ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ । ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଏନ୍.ଆଇ. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 142 ରେ ଥିବା ଅଣ-ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଖଣ୍ଡ ଦୃଷ୍ଟିରୁ 5000 ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ଦଣ୍ଡ ଦେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ବିଚାର ବିଭାଗୀୟ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ କ୍ଷମତା ସୀମିତ ବୋଲି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ସଠିକ୍ ନୁହେଁ । ତେଣୁ, ଆମେ ସେହି ଦିଗ ଉପରେ ଉଭୟ ଓକିଲଙ୍କୁ ଶୁଣିଛୁ ।

ଏନ୍.ଆଇ. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 138ରେ ଦଣ୍ଡର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି ଯାହା ଏକ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାରାଦଣ୍ଡ କିମ୍ବା ଜୋରିମାନା ଯାହା "ଚେକର ଦୁଇଗୁଣ" ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇପାରେ କିମ୍ବା ଉଭୟ ସହିତ । *ଭାସ୍କରନ* ନିଷ୍ପତ୍ତି (ଉପରୋକ୍ତ) ରେ ସଂହିତାର ଧାରା 29 (2) କୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ ଦଣ୍ଡ ଭାବରେ କିମ୍ବା ଦଣ୍ଡର ଅଂଶ ଭାବରେ ଜୋରିମାନା ଲାଗୁ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ପାଇଁ ସୀମା ରହିଛି । ସେହି ଉପଧାରାରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ "ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ଅଦାଲତ ସର୍ବାଧିକ ତିନି ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାରାଦଣ୍ଡ କିମ୍ବା ପାଞ୍ଚ ହଜାର ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନା କିମ୍ବା ଉଭୟ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଦେଇପାରିବେ ।" ଉକ୍ତ ଉପଧାରା ଆଧାରରେ *ଭାସ୍କରନଙ୍କ* ମାମଲାରେ ଏପରି କୁହାଯାଇଥିଲା:

> "ଏହି ମାମଲାର ବିଚାର ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଜଣେ ନ୍ୟାୟିକ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା, ଯିଏକି କାରାବାସ ବ୍ୟତୀତ 5,000 ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ଜୋରିମାନା ଲଗାଇ ପାରି ନଥାଆନ୍ତେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମାନ ମାମଲାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ସମୟରେ ଉକ୍ତ ସୀମା ଅତିକ୍ରମ କରି ଜୋରିମାନା ଦଣ୍ଡ ଦେଇପାରିବେ ନାହିଁ ।"

ଉକ୍ତ ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ଏକ ଦ୍ୱୈତ ଯୁକ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଥମଟି ହେଉଛି ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 142ର ଅଣପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଖଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 29 (2) ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ସୀମାକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ । ଦ୍ୱିତୀୟଟି ହେଉଛି ଯେ ଉକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଏହି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ, ସଂହିତାର ଧାରା 5 ନିଜେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରିଛି ଯେ ସଂହିତାରେ କିଛି ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାରିତା କିମ୍ବା କ୍ଷମତାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବ ନାହିଁ ।

ଆମେ ପ୍ରଥମେ ଏନ୍.ଆଇ. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 142 ରେ ଥିବା ଅଣ-ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଧାରାର ପ୍ରଭାବ ବିଷୟରେ ବିଚାର କରିବା । ଏହି ଧାରା ଏହିପରି:

> *"142. ଅପରାଧଗୁଡ଼ିକର ସଜ୍ଞାନ* — ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1973 (1974ର 2) ରେ ଯାହା କିଛି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, -
>
> (a) ଚେକ୍ ର ଯଥୋଚିତ ସମୟରେ ପ୍ରାପକ କିମ୍ବା ଯଥାସମ୍ଭବ ଧାରକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ ଅଭିଯୋଗ ବ୍ୟତୀତ, ଧାରା 138 ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡନୀୟ କୌଣସି ଅପରାଧର ସଜ୍ଞାନ କୌଣସି ଅଦାଲତ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ନାହିଁ;

(b) ଧାରା 138ର ପ୍ରାବଧାନର ଖଣ୍ଡ (c) ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର କାରଣ ଉପୁଜିବା ତାରିଖ ଠାରୁ ଏକ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଏପରି ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଥାଏ;

(c) ମେଟ୍ରୋପଲିଟାନ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ କିମ୍ବା ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ନ୍ୟାୟିକ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ଠାରୁ ନିମ୍ନତର କୌଣସି ଅଦାଲତ ଧାରା 138 ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡନୀୟ କୌଣସି ଅପରାଧର ବିଚାର କରିବେ ନାହିଁ ।

ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ଅଣ-ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି କେବଳ ତିନୋଟି ଦିଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ଏବଂ ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ କିଛି ନୁହେଁ । ପ୍ରଥମଟି ହେଉଛି: ଏହି ସଂହିତା ଅନୁଯାୟୀ, ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଅଭିଯୋଗ ପାଇବା ପରେ, କିମ୍ବା ପୋଲିସ ରିପୋର୍ଟ ପାଇବା ପରେ, କିମ୍ବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ସୂଚନା ପାଇବା ପରେ, କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ନିଜସ୍ୱ ଜ୍ଞାନ ଅନୁସାରେ କୌଣସି ଅପରାଧର ବିଚାର କରିପାରିବେ, କେବଳ ସଂହିତାର ଅଧ୍ୟାୟ XIV ରେ ଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ମାମଲା ବ୍ୟତୀତ । କିନ୍ତୁ ଏନ୍.ଆଇ. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 142 କୁହେ ଯେ ଧାରା 138 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ସମ୍ପର୍କରେ, ଚେକ୍ ର ଯଥୋଚିତ ସମୟରେ ପ୍ରାପକ କିମ୍ବା ଧାରକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ଅଦାଲତ ସଜ୍ଞାନ ନେଇପାରିବେ ନାହିଁ ।

ଦ୍ୱିତୀୟଟି ହେଉଛି: ସଂହିତା ଅଧୀନରେ ଅଧ୍ୟାୟ XXXVI ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇପାରିବ । କିନ୍ତୁ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏନ୍.ଆଇ. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 138 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର କାରଣର ଗୋଟିଏ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଏପରି ଅଭିଯୋଗ କରାଯିବ । ତୃତୀୟଟି ହେଉଛି: ସଂହିତାର ପ୍ରଥମ ଅନୁସୂଚୀର ଧାରା 511 ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି ଅପରାଧଟି 3 ବର୍ଷରୁ କମ୍ କାରାଦଣ୍ଡ କିମ୍ବା କୌଣସି ଆଇନ (ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା ବ୍ୟତୀତ) ଅନୁଯାୟୀ କେବଳ ଜୋରିମାନା ସହିତ ଦଣ୍ଡନୀୟ, ତେବେ ଏପରି ଅପରାଧ ଯେକୌଣସି ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯାଇପାରିବ, ସାଧାରଣତଃ ଏନ୍.ଆଇ. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 138 ଯାହା ସର୍ବାଧିକ ଏକ ବର୍ଷ ପାଇଁ କାରାଦଣ୍ଡ ସହିତ ଦଣ୍ଡନୀୟ, ଉକ୍ତ ଧାରା ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଆସିଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଏନ୍.ଆଇ. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 142 ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଧାରା 138 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ, ମେଟ୍ରୋପଲିଟାନ୍ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ କିମ୍ବା ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ବିଚାର ବିଭାଗୀୟ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଠାରୁ ନିମ୍ନ କୌଣସି କୋର୍ଟ ଉକ୍ତ ଅପରାଧର ବିଚାର କରିବେ ନାହିଁ ।

ତେଣୁ, ଏନ୍.ଆଇ. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 142 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଅଣ-ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଅଂଶ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ କ୍ଷମତାକୁ ସଂହିତାର ଅଧ୍ୟାୟ III ରେ ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷମତାଠାରୁ ଅଧିକ ବିସ୍ତାର କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଧାରା 29, ଯାହା ସଂହିତାର ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି,

ସେଥିରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ପାଇଁ ଉପରୋକ୍ତ ପରି ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଲାଗୁ କରିବାର ଏକ ସୀମା ରହିଛି, ଅର୍ଥାତ୍, ଯଦି ଦଣ୍ଡାଦେଶ 3 ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ ଏବଂ ଯଦି ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଜୋରିମାନା ହେବ (ଯଦିଓ ଏହା ଦଣ୍ଡାଦେଶର ଅଂଶବିଶେଷ) ତେବେ ଏହା 5, 000 ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ ।

ଏକ ବିପରୀତ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଧାରଣ କରୁଥିବା ଦୁଇଟି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଆମ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଣାଯାଇଛି । ପ୍ରଥମଟି ହେଉଛି ମାଡ୍ରାସ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଏକକ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ *ଏ.ୱାଇ. ପ୍ରଭାକର ବନାମ ନରେଶ କୁମାର ଏନ୍. ଶାହା*, (1994) ମାଡ୍ରାସ ଲ' ଜର୍ଣ୍ଣାଲ (ସି.ଆର୍.ଏଲ.) 91 = 1995 କମ୍ପାନୀ ମାମଲା (ଖଣ୍ଡ 83) 191 । ଅନ୍ୟଟି ହେଉଛି କେରଳ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଜଣେ ଏକକ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଯିଏ ମାଡ୍ରାସ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର *କେ.ପି. ସହଦେବନ ବନାମ ଟି.କେ. ଶ୍ରୀଧରନ*, (1996) 2 କ୍ରିମିନାଲ ଲ' ଜର୍ଣ୍ଣାଲ 12223 = (1996) 1 କେରଳ ଲ' ଟାଇମ୍ସ 40 ର ଉପରୋକ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ କେବଳ ଅନୁସରଣ କରିଥିଲେ । କେରଳ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ବିଦ୍ୱାନ ଏକକ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି (ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ବାଲନାରାୟଣ ମାରାର) ସେହି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ପୂର୍ବ ରାୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ଏକ ବିପରୀତ ମତାମତରୁ ଭିନ୍ନ ମତ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ଏବଂ *ପ୍ରଭାକର ବନାମ ନରେଶ କୁମାର ଏନ୍. ଶାହ* (ଉପରୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ ହୋଇଥିବା ମାଡ୍ରାସ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ମତାମତ ସହିତ ସହମତ ହେବାକୁ ବାଛିଥିଲେ । ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ମାରାର ଯାହା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ତାହା ବିଚାରପତି ସମାଜରେ ଏକ ସୁସ୍ଥ କାର୍ଯ୍ୟପନ୍ଥା ନଥିଲା କାରଣ ସେ ସମାନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ପୂର୍ବ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆଣିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଯଦି ସେ ସେହି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ପୂର୍ବ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ସହିତ ସହମତ ହୋଇପାରିନଥିଲେ, ତେବେ ସେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଏକ ବୃହତ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ପଠାଇବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା । ମାଡ୍ରାସ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଜଣେ ମାନ୍ୟବର ଏକକ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି କେବଳ ଏହା କହିବା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଯୁକ୍ତି ଦେଇ ନଥିଲେ ଯେ ଏନ୍.ଆଇ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 142 ର ପ୍ରାଥମିକ ଖଣ୍ଡ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସଂହିତାର ଧାରା 29 (2) ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ । ଯେପରି ଆମେ ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛୁ, ଉକ୍ତ ପ୍ରାଥମିକ ଖଣ୍ଡଟିର ପରିସର ସେଥିରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ତିନୋଟି ଦିଗ ବାହାରେ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରକୁ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଦୁଇଟି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏହି ଆବେଦନରେ କୌଣସି ସହାୟତା ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଯୁକ୍ତି ସଂହିତାର ଧାରା 5ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ସେହି ଧାରା ବିଷୟରେ ବିଚାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ପୂର୍ବ ଧାରା ଉପରେ ନଜର ପକାଇବା ଲାଭଦାୟକ ହେବ, ଯାହା ଏକ ପ୍ରକାର ଉଦ୍ଧୃତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହିତ ଜଡିତ । ସଂହିତାର ଧାରା 4 (1) କେବଳ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ସହିତ ଜଡିତ, କିନ୍ତୁ ଉପ-ଧାରା (2) ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ସମସ୍ତ ଅପରାଧର ତଦନ୍ତ, ଅନୁସନ୍ଧାନ, ବିଚାର ଏବଂ ଅନ୍ୟଥା ସଂହିତାର ସମାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ

କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନିଆଯିବ, ଯଦି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଇନରେ ଏପରି ତଦନ୍ତ, ଅନୁସନ୍ଧାନ କିମ୍ବା ବିଚାରର ପଦ୍ଧତି କିମ୍ବା ସ୍ଥାନକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା କିମ୍ବା ଏପରି ଅପରାଧଗୁଡ଼ିକୁ କିପରି ମୁକାବିଲା କରାଯିବା ଉଚିତ ତାହା ଉପରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ଏହାର ଅର୍ଥ, ଯଦି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଧିନିୟମ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅପରାଧର ବିଚାରର ପଦ୍ଧତି କିମ୍ବା ସ୍ଥାନ ଇତ୍ୟାଦି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରେ ନାହିଁ, ତେବେ ସଂହିତାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏହିପରି ଅପରାଧର ଅନୁସନ୍ଧାନ କିମ୍ବା ତଦନ୍ତ କିମ୍ବା ବିଚାରକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ଜାରି ରଖିବ । ଏବେ ସଂହିତାର ଧାରା 5କୁ ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

> "5. *ବ୍ୟାବୃତ୍ତି* — ଏହି ସଂହିତାରେ ଥିବା କୌଣସି ବିଷୟ, ଏହାର ବିପରୀତରେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ବଳବତ୍ତର ଥିବା କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କିମ୍ବା ସ୍ଥାନୀୟ ଆଇନ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାରିତା କିମ୍ବା କ୍ଷମତା କିମ୍ବା କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବ ନାହିଁ ।

ତେଣୁ "ବର୍ତ୍ତମାନ ବଳବତ୍ତର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର କିମ୍ବା କ୍ଷମତା" ଉପରେ ସଂହିତାର ପ୍ରୟୋଗ ନ କରିବା କେବଳ ସେହି କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ଯେଉଁଠାରେ ଏପରି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର କିମ୍ବା କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଏନ୍.ଆଇ. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 142 ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ବିଚାର ବିଭାଗୀୟ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କୁ କୌଣସି "ବିଶେଷ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର କିମ୍ବା କ୍ଷମତା" ପ୍ରଦାନ କରିନାହିଁ । ସେହି ଧାରା କେବଳ ଏନ୍.ଆଇ. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 138 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧର ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ କ୍ଷମତାକୁ ବାଦ ଦେଇଛି ।

ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, ସଂହିତାର ଧାରା 29 (2) ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସୀମାକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରି ଦଣ୍ଡାଦେଶ ପ୍ରଦାନ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟମାନଙ୍କୁ ବିଶେଷ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର କିମ୍ବା କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ସାଧାରଣତଃ ସଂସଦ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ପଦ୍ଧତିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଲାଭଦାୟକ ଅଟେ । ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ସାମଗ୍ରୀ ଅଧିନିୟମରେ ଧାରା 12 ଭଳି ଏକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ରହିଛି:

> "12. *ଜୋରିମାନା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା-* ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1973 (1974ର 2) ର ଧାରା 29ରେ ଯାହା କିଛି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, କୌଣସି ମେଟ୍ରୋପଲିଟାନ୍ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବେ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର କୌଣସି ନ୍ୟାୟିକ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ପାଇଁ ଧାରା 3 ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ଆଦେଶ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରିଥିବା ଉପରେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପାଞ୍ଚ ହଜାର ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ଜୋରିମାନା ଦେବା ବିଧି ସମ୍ମତ ହେବ ।"

(ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଯେତେବେଳେ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକୀୟ ସାମଗ୍ରୀ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କୋର୍ଟକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି, ଯାହାକୁ ଏକ ଦୌରା ଅଦାଲତ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ, ସେତେବେଳେ ଉକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆଇନ ପୁସ୍ତକରୁ ବାଦ ଦିଆଯାଇଛି ।)

ଅନ୍ୟ ଏକ ଉଦାହରଣ ହେଉଛି, ଔଷଧ ଏବଂ ପ୍ରସାଧନ ସାମଗ୍ରୀ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 36, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ "ସଂହିତାରେ ଯାହା କିଛି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ଯେକୌଣସି ମେଟ୍ରୋପଲିଟାନ୍ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ କିମ୍ବା ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ବିଚାର ବିଭାଗୀୟ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଯେକୌଣସି ଦଣ୍ଡ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଆଇନସମ୍ମତ ହେବ" । ଖାଦ୍ୟ ଅପମିଶ୍ରଣ ନିବାରଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 21 ରେ ମଧ୍ୟ ସମାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ।

ସଂହିତାର ଧାରା 29 ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମାକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ସମୟରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା କିପରି ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲା ସେ ବିଷୟରେ ସେହି ଉଦାହରଣଗୁଡିକ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଉଦାହରଣ ବହନ କରେ । (ସେହି ଉଦାହରଣଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ, ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ ।) ଏନ୍.ଆଇ. ଅଧିନିୟମରେଏପରି କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ, ଦଣ୍ଡବିଧାନ ମାମଲାରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷମତାକୁ ଆମେ ପଢ଼ିପାରିବୁ ନାହିଁ ।

ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, ଆମେ ଏହା ମଧ୍ୟ ସୂଚାଇ ପାରିବା ଯେ ଯଦି ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଭାବନ୍ତି ଯେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାମଲାରେ ବାସ୍ତବ ପରିସ୍ଥିତି ସଂହିତାର ଧାରା 29 ଅନୁଯାୟୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସୀମାଠାରୁ ଅଧିକ କଠୋର ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଲାଗୁ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ କରେ, ତେବେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା ମଧ୍ୟ ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିର ଯତ୍ନ ନେଇଛି । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସଂହିତାର ଧାରା 325କୁ ସାମିଲ କରାଯାଇଛି । ସେହି ଧାରାର ଉପଧାରା (1) ଏହିପରି କୁହେ:

> "ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍, ଅଭିଯୋଜନ ପକ୍ଷ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରମାଣ ଶୁଣିବା ପରେ, ମତ ଦିଅନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୋଷୀ, ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଏପରି ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଯାହା ଦେବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ତାହାଠାରୁ ଭିନ୍ନ କିମ୍ବା ଅଧିକ କଠୋର ଦଣ୍ଡ ମିଳିବା ଉଚିତ, କିମ୍ବା ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ହୋଇଥିବାରୁ, ଏପରି ମତ ଦିଅନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଧାରା 106 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ବଣ୍ଡ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରାଯିବା ଉଚିତ, ସେ ମତାମତ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିପାରିବେ ଏବଂ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟପନ୍ଥା ଦାଖଲ କରିପାରିବେ, ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇପାରିବେ ଯାହାଙ୍କ ପାଖରେ ସେ ଅଧୀନସ୍ଥ ।"

ଯଦି ସଂହିତାର ଧାରା 325 (1) ଅନୁଯାୟୀ ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ନିକଟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଦାଖଲ କରାଯାଏ, ତେବେ ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ଏହି ମାମଲାରେ ଏପରି ରାୟ, ଦଣ୍ଡାଦେଶ କିମ୍ବା ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ତାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ, ଯାହା ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି । ଏହାର ଉପଧାରା (3) ରେ ଏପରି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ।

ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ଜଣେ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ, ଯିଏ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କର କ୍ଷତି ସହିତ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ, ସେ ସଂହିତାର ଧାରା 357 ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିପାରିବେ । *ଭାସ୍କରନ* ମାମଲାରେ (ଉପରୋକ୍ତ) ଏହି ଦିଗକୁ ନିମ୍ନମତେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି:

> "ତେବେ, ଏପରି ମାମଲାରେ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ସଂହିତାର ଧାରା 357 (3) ର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କ ଅଭିଯୋଗକୁ ହ୍ରାସ କରିପାରିବେ । ଏହା ମନେ ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଦାର ବ୍ୟବହାର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଛନ୍ତି (*ହରି ସିଂ ବନାମ ସୁଖବୀର ସିଂ*, [1988] 4 ଏସସିସି 551) । ଉପ-ଧାରାରେ କୌଣସି ସୀମା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ ତେଣୁ, ଜଣେ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ କ୍ଷତିପୂରଣ ଭାବରେ କୌଣସି ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବେ । ଅବଶ୍ୟ ଏପରି କ୍ଷତିପୂରଣର ପରିମାଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ସମୟରେ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କୁ ବିଚାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କୁ ଦେୟ ହେବାକୁ ଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ପରିମାଣ କେତେ ହେବ । ତେଣୁ, ଯଦିଓ 5000 ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟର ଚେକ୍ ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଅଦାଲତରେ ମାମଲା ଚାଲିଥାଏ, ତଥାପି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାର କ୍ଷମତା ରଖିଛନ୍ତି ।"

ଆମ ମତରେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଏବେ କୌଣସି ବ୍ୟବହାରିକ ଅସୁବିଧା ସୃଷ୍ଟି କରୁନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଜଣେ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ, ସେ ଜେଲଦଣ୍ଡ ଦେବା ପରେ, ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବେ ଯାହା ପାଇଁ ସଂହିତାର ଧାରା 357 ରେ କୌଣସି ସୀମା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଛଅ ମାସର କାରାଦଣ୍ଡାଦେଶକୁ ବଜାୟ ରଖି ଆମେ ଦଣ୍ଡରୁ ଜୋରିମାନା ଅଂଶକୁ ବାଦ ଦେଉଛୁ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତା-ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କୁ 83,000 ଟଙ୍କା କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବାକୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଉଛୁ । ଉକ୍ତ ରାଶି ଛଅ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଜମା କରାଯିବ,

ଯେଉଁଥିରେ ବିଫଳ ହେଲେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଏହାକୁ ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ।

ତଦନୁଯାୟୀ ଏହି ଆବେଦନଟିର ସମାଧାନ କରାଯାଇଛି ।

ବି.ଏସ୍. ଆବେଦନ ଫଇସଲା ହେଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:
ସୁବୋଧ ରାଉତ,
ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ),
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।